

Kazatel: Josef Hurta

Čtení: 1 Kr 19, 1 – 18

Text: 1 Kr 19, 11–12

Hospodin řekl: "Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem." A hle, Hospodin se tudy ubírá. Před Hospodinem veliký a silný vítr rozervávající bory a tříštící skály, ale Hospodin v tom větru nebyl. Po větru zemetřesení, ale Hospodin v tom zemetřesení nebyl. Po zemetřesení obeň, ale Hospodin ani v tom obni nebyl. Po obni hlas tichý, jemný.

Eliáš je zvláštní postava. Bible jej líčí jako zapáleného a horlivého proroka. Proroka velkých a mocných činů. Eliáše známe jako toho, který pomohl vdově v Sareptě Sidónské, kde zázračně rozmnožil mouku a olej, aby žena měla z čeho péct chleba v době hladu. Potom vzkřísil jejího syna. Na hoře Karmel dokázal všemu lidu, že jen Hospodin je Bohem. Vzpomeňte si, jak se posmíval baalovým prorokům, kteří se marně snažili svého boha přimět k tomu, aby zapálil jejich oltář. Eliáš naproti tomu svůj oltář polil několikrát vodou, pak se modlil a Hospodin seslal oheň s nebe, který Eliášovu oběť i oltář zapálil. Hned nato se Eliáš modlil, aby Bůh seslal déšť a vítr skutečně přihnul mraky a strhnul se lijavec. Zdálo by se, že s takovými zázraky bude mít Eliáš u svého lidu úspěch a že se Izrael cele obrátí od svých model k Hospodinu. Nic takového se však nestalo. Naopak královna Jezabel usilovala Eliáše zabít.

Eliáš horlil pro Hospodina. Boží mocí dokazoval jeho vládu. A neviděl žádný výsledek. Koho by taková marná práce nepřivedla k zoufalství. I Eliáš byl jenom člověk a tak nakonec rezignoval. Upadl do hluboké deprese a říkal: „Už dost, Hospodine, vezmi si můj život. Vždyť nejsem lepší než moji otcové.“ Eliáš byl docela na dně. Ulehl pod keřem a v depresi usnul. V takovém stavu byl dále pro Hospodina nepoužitelný. Bůh ho musel zpracovat, aby Eliáš opět nabyl odvahy a důvěry v Hospodina. Nejprve ho musel přimět k tomu, aby vůbec pojedl. Eliáš, jakmile se dostal do deprese, přestal dbát i sám na sebe. Když na člověka sedne smutek a melancholie, člověk je jako ochromený. Kdo ztratí radost ze života, pustne vnitřně i navenek. A to Bůh nechce. Bůh má pro každého z nás svůj úkol. A to, co teď Eliáš předvádí, to Božím dílu neprospěje. Proto Bůh přikazuje Eliášovi, a přikazuje to každému, kdo se octne v jakékoliv depresi: „Vstaň a jez!“ Nejde to jinak, než takto zhurta. Eliášovi je totiž už všecko jedno. A z této letargie ho Bůh potřebuje dostat. „Vstaň a jez, máš před sebou dlouhou cestu!“ Eliáš si totiž myslel, že už je na konci své cesty, že už je s jeho posláním konec. A teď mu Hospodin říká, že má ještě kus cesty před sebou. Vzpomeňme si na to vždy, když chceme už složit ruce v klín. Když si myslíme, že jsme se silami v koncích. Ono tomu tak většinou skutečně je, že jsme se silami v koncích, ale úbytek sil je důvodem k posílení, ne k rezignaci! A tak se máme najíst a posílnit, abychom mohli pokračovat v práci.

Jenomže Eliáš dokonce neviděl ani důvod, proč by měl v práci pokračovat, když vidí, že ta práce nepřináší žádné výsledky. Eliáš uvažuje takto: nedosahuji-li dobrých výsledků, měl by to dělat někdo lepší než já. Já se na to nehodím, vždyť nejsem lepší než moji otcové. Buď budu lepší než oni, anebo to nechci dělat. Jenže Bohu nejde o to, abychom byli lepší. O to jde nám, protože nám to dělá dobře být lepší než druzí. Ale Bohu jde o to, aby se konalo jeho dílo. A proto ho taky máme konat a nikoliv proto, abychom byli lepší.

Jenže když se dějí velké věci, když mrtví jsou kříšeni, a z nebe padá oheň či déšť stačí se jen pomodlit, tak to se to pak koná Boží dílo! To je pak radost pracovat pro Pána. Když Bůh vyslyší modlitby a koná mocné činy, když se na jediné kázání obrátí stovky lidí k Bohu, když je žehnajícím Boží ruka patrná ve sboru na první pohled, to se to pak pracuje pro Pána! Kdo by se nechtěl k takovému požehnanému dílu připojit! Ale pak křesťané získávají dojem, že Bůh jedná jenom tam, kde se to takto hýbe, kde se dějí mocné skutky, kde se dějí zázraky. A jestliže se někde nedějí, nebo se přestanou dít, tak tam je to mrtvé, tam Bůh od svého lidu odstoupil, tam jsou lidé nevěřící a sloužící baalovi. Tak to viděl Eliáš. Dokud Bůh skrze něho konal mocné skutky, tak byl Eliáš plný nadšení a horlivosti. Ale jakmile ho začala Jezabel pronásledovat a Eliáš přestal mít navrch, se vším praštil a že prý to nemá smysl. Takoví jsou někteří křesťané. Potřebují k pocitu Boží svrchovanosti a moci silné zážitky a mocné činy, jinak prý s námi Pán Bůh není. Takoví křesťané potřebují stejnou výchovu, jaké se dostalo od Pána Boha Eliášovi.

Eliáš měl před sebou dlouhou cestu. Vypravil se k Boží hoře Orébu. Ten, kdo po mocných zkušenostech s Bohem upadne do deprese, když ty zázračné Boží skutky pominou, ten se moc daleko v poznání Boha nedostal a Bůh mu říká: „Vidím, že máš před sebou ještě dalekou cestu.“ Hora Oréb byla Boží horou. Možná, že je totožná s horou Sinaj, na níž se zjevil Hospodin Mojžíšovi. Rozhodně Eliášova cesta k Boží hoře znamená cestu, směřující více do Boží blízkosti. Každý z nás je na té cestě různě daleko, každý má před sebou tuto cestu různě dlouhou. Eliáš, který byl duchovně hned nahoře a hned zase dole, potřeboval více poznat Boha. Potřeboval se s ním setkat. My bychom se domnívali, že prorok, který tak mocně horlil pro Hospodina, bude patřit mezi ty duchovně vyzrálejší. A přitom má k Bohu ještě dlouhou cestu. Nás teď zajímá, jakou asi zkušenost udělá Eliáš s Bohem, až mu bude blíž? Až dorazí na Boží horu a tam se setká s Hospodinem?

Eliáš vstal, pojedl, napil se a šel v síle onoho pokrmu čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k Boží hoře Orébu. Musela to být namáhavá cesta pouští a pustinou, kde nebylo nic k jídlu ani k pití. Ale Eliáš jí musel projít, jestli se chtěl dostat blíž k Bohu. Když dorazil na místo, vešel do jeskyně a v ní přenocoval. Tu k němu zaznělo slovo Hospodinovo. Bůh mu řekl: „Co tu chceš, Eliáši? Byla to provokativní otázka. Eliáš si měl uvědomit, proč tu je. Co očekává od Boží blízkosti?

Co, bratři a sestry, očekáváte od toho, být Bohu blíž? Proč o to usilujete? Jsou křesťané, kteří touží po Boží blízkosti, aby měli pocit bezpečí a jistoty, aby zakusili Boží moc, aby měli hlubší duchovní zkušenost či zážitek... Co tu chceš, Eliáš?

I my si ve své pýše kolikrát myslíme to, co odpověděl Eliáš: „Velice jsem horlil pro Hospodina, Boha zástupů, protože Izraelci opustili tvou smlouvu, tvé oltáře zbořili a tvé proroky povraždili mečem. Zbývám už jen já sám, avšak i mě ukládají o život, jak by mě o něj připravili.“ Ano, stěžujeme si Hospodinu, jak je církev zkažená, jak je mrtvá a jak jen my jsme zůstali věrní a jaká se nám děje krivda, když nás lidé nechápou. Pane Bože, polituj nás přece!

Hospodin Eliášovi řekl: „Vyjdi a postav se na hoře před Hospodinem.“ A hle, Hospodin se tudy ubírá. Teď, teď má Eliáš možnost zažít vrcholné okamžiky svého života. Setká se s Hospodinem! Jaký asi bude? Eliáš má možnost prožít duchovní zážitek nejvyššího stupně, extatickou zkušenost, jakou sám jednou Eliáš připraví učedníkům Pána Ježíše, když se s ním a s Mojžíšem setká na hoře proměnění... Eliáš je plný očekávání. A už to přichází, přesně jak to čekal: veliký a silný vítr, rozervávající hory a tříšticí skály, ale ... co to? Hospodin v tom větru nebyl. Jak to? Ale pozor, přichází zemětřesení! To je projev Boží moci!Ale Hospodin v tom zemětřesení nebyl...Nevadí, přichází oheň! Oheň Ducha svatého. V ohni je Hospodin! Ale Hospodin ani v tom ohni nebyl. Jak je to možné? Vítr - vítr je přece projevem Ducha svatého - „věje kam chce, jeho zvuk slyšíš, ale nevíš odkud přichází a kam směřuje“ - J 3,8 nebo zemětřesení - „zatřáslo se to místo, kdež byli shromážděni a naplnění jsou všichni Duchem svatým - Sk 4,31 a oheň: „I ukázali se jim rozdělení jazykové jako oheň, kterýž posadil se na každém z nich“ - Sk 2,3. Jakto, že je tu řečeno: ale nebyl v tom Hospodin?

Bratři a sestry, to, co Bůh Eliášovi předvádí na hoře Oréb jsou skutečně projevy Boží moci. Ale jsou to jenom projevy. Ne sama Boží přítomnost! To nesmíme zaměňovat! Bůh si používá tyto jevy jako znamení své moci kdy chce a jak chce. Ale když se strhne vítr, přijde zemětřesení nebo se stane jiný mocný čin, nikdy to neznamena Boží přítomnost automaticky. Všechny ty mocné činy a zázraky, jakých je Bible plná, jaké Eliáš očekával a jaké mnohým slouží za důkaz Boží přítomnosti, nejsou důkazem, že Bůh je s námi. Ano, Bůh si používá zázraky známé třeba ze Skutků apoštolských - uzdravování, křeslení mrtvých či mluvení jazyky jako projevy své přítomnosti, ale zároveň víme, že uzdravují i všelijací mágové a že jazyky se mluvilo i v pohanských kultech, nejen mezi křesťany. Samy o sobě tyto mocné činy Boží přítomnost nedokazují. Kdo se omezí jen na veliké projevy moci, bude jako Eliáš, který si myslel, že bez nich to nejde. Že jenom v nich je záruka Boží přítomnosti. Bůh musel Eliášovi ukázat, že v tom to není. Eliáš očekával, že se mu Bůh zjeví tak, jak ho znal z jeho mocných skutků. Ale Bůh ho přivedl k poznání, že Boží blízkost znamená něco jiného. Setkat se s Bohem neznamena setkat se s jeho mocnými skutky. To ostatně dokazovali Izraelci, na které si Eliáš tak stěžoval. Oni viděli všechny ty mocné činy, které Bůh skrze Eliáše konal. Zakusili Boží moc. Ale s Bohem se nesetkali. Bůh tedy Eliášovi předvádí, jak dochází k pravému setkání s Bohem. Po všech těchto projevech Boží moci přichází hlas tichý, jemný. Jakmile jej Eliáš uslyšel, zavinul si tvář pláštěm, vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Teď poznal, že se jedná o Hospodina. Proto si zavinul tvář pláštěm. Teď ucítil Boží přítomnost. Ne vítr, ne zemětřesení ani oheň, ale hlas tichý a jemný jej přiměl k tomu, aby vyšel a postavil se u vchodu do jeskyně. Bylo to vykročení z jeskyně zatměnosti vlastní mysli, z jeskyně svého zoufalství a rezignace na světlo nové víry a naděje. Vykročení na základě tichého, jemného hlasu. Tak dochází k oslovení člověka Bohem. Boží hlas je tichý a jemný, slyšitelný pouze otevřeným srdcem. Snadno jej přehluší mocnější a burácivější hlasy, které jsou zde přirovnány k větru, zemětřesení a ohni. Kdo se však nenechá ohlušit jejich hrmotem a naladí svůj sluch na tiché volání Boží, setká se s Bohem. Eliáš, když se vydal k hoře Oréb, usiloval o Boží blízkost. Teď, když poznal, že není v projevech Boží moci, ale v tichém naslouchání Božímu hlasu, teď byl teprve schopen odhodit své zklamání nad zdánlivě marnou prací. Už ho nesvazovala představa, že k setkání lidí s Bohem jsou nutné mocné činy. Bůh mu svým zjevením na hoře Oréb řekl: „Eliáš, Eliáš, podívej se na sebe, jak jsi dosud žil. Chtěl jsi konat mocné činy, a když jsi viděl, že nezabírají, tak jsi rezignoval. Jdi, vrať se svou cestou k damašské poušti. Až tam přijdeš, pomazeš Chazaela za krále nad Aramem. Jehůa, syna Nimšého, pomazeš za krále nad Izraelem a Elišu, syna Šáfatova z Ábel-melóchy, pomazeš za proroka místo sebe. Jinými slovy - vrať se ke své běžné práci. Nemysli si, že když nezabraly tvé mocné činy, tak že je s Izraelem konec. A už vůbec si nemysli, že všechno závisí jen a jen na tobě. Ty sám Baalovy vyznavače nevymýtíš. Kdo unikne Chazaelovu meči, toho usmrtí Jéhú a kdo unikne Jéhúovu meči, toho usmrtí Eliáš. Prostě život jde dál a není všem dnům konec. A nepovyšuj se. Nemysli si o sobě, že jsi zůstal sám. Zachovám v Izraeli sedm tisíc, všechny ty, jejichž kolena nepoklekla před Baalem a jejichž ústa ho nepolíbila.“ A Eliáš Hospodina poslechl. Své setkání s Hospodinem si jistě Eliáš takto nepředstavoval. Chtěl buď mocné činy anebo raději zemřít. Ale jít a konat všední práci? Hospodinova lekce jej však poučila. Nechejme se poučit také.

Modlitba: *Pane Ježíši Kriste, jak je nám dobře ve tvé blízkosti! Jak je nám dobře, když se můžeme u tebe schovat do bezpečí o očekávat, že nám řekneš něco potěšujícího na naše nářky. Ty nás však vyvádíš z naší skleslosti a deprese a posíláš nás konat úkol, k němuž jsi nás už dávno povolal. Prosíme Tě, nauč nás pokorné tichosti, v níž bychom byli schopni zaslechnout Tvůj tichý, jemný hlas. Amen.*

Přímelná modlitba: *Prosíme Tě za všechny křesťany, kteří už okusili tvoji moc a sílu, ale ustrnuli na cestě za Tebou a nedostali se do Tvé blízkosti, kde mluvíš s každým osobně hlasem tichým a jemným. Prosíme Tě za nás, kteří máme ještě kus cesty před sebou, ale myslíme si, že už jsme na konci. Přiveď nás, Pane, k sobě blíž. Prosíme Tě za tu hrstku věrných v naší církvi, kteří se nesklánějí před modlami tohoto světa. Dej, ať nikdo nepodléhá malomyslnosti a pocitu, že usilovat o Tvé království v tomto světě nemá smysl. Prosíme Tě, přiznávej se k nám a ukaž tomuto světu, že Ty jediný jsi Pánem a vládcem, a že chceš každého člověka přivést ke svému nebeskému Otci.*